

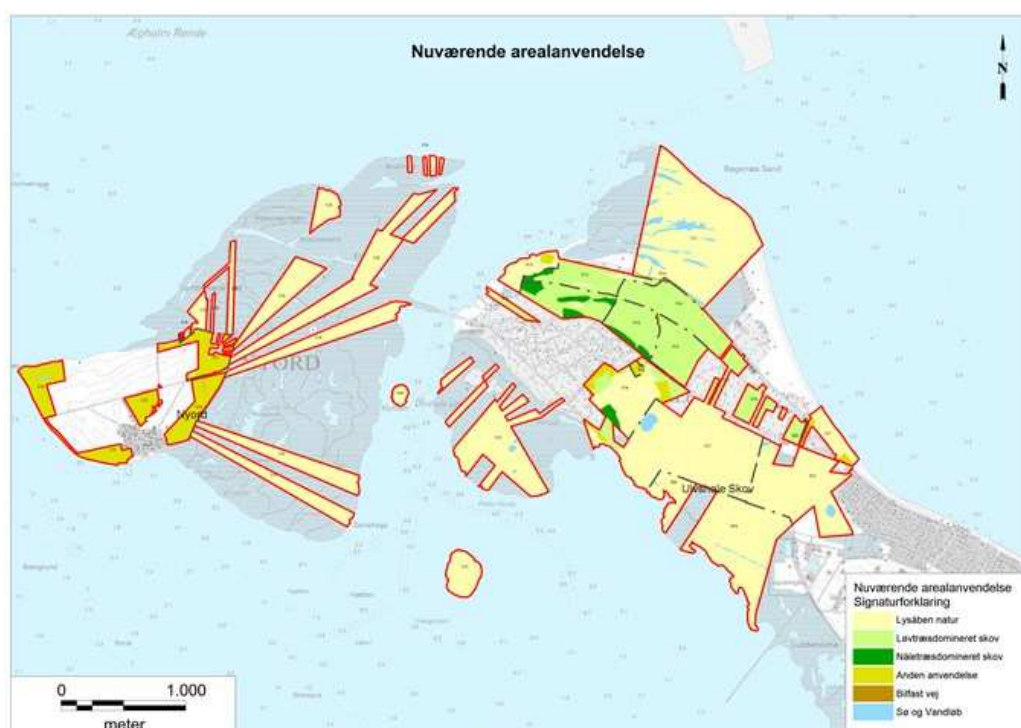
Ulvshale og Nyord

1. Mål og planer

Generelt

Den lave og ganske flade halvø Ulvshale, på den nordvestlige del af Møn udgør med sin særprægede naturskov, lynghede og enge en kontrast til Møns frugtbare agerland og til Østmøns vældige bakke- og klintformationer. Ulvshale-halvøen er "ungt" land opbygget af strandvolde af sand, grus og især flintesten, som havet har udvasket af Møns Klint, og bølger og strøm har ført hertil. Undervejs er stenene blevet slebet runde. Strandvoldene – den ene uden på den anden – breder sig vifteformet ud over halvøen, de ældste ligger sydvest, de sidst dannede mod nordøst, og tilvæksten foregår stadig langs halvøens nordøstside. Derimod hindres en videre landdannelse mod vest af strømmen i det dybe Ulvshale Løb, der adskiller Ulvshale fra øen Nyord. I læ af hele dette system af strandvolde ligger de udstrakte engområder Horsnæs og Vedelen, der er opbygget af finere materiale end strandvoldene.

Nyord er omgivet af lavt vand og er opdelt i to vidt forskellige landskaber: mod vest en indtil 13 meter høj morænekold med dyrkede marker og mod øst udstrakte strandenge der udgør 2/3 af øens areal. Strandengsområdet er sammen med engene på Ulvshale et af de største i den østlige del af Danmark. De yderstliggende enge med render og vandfyldte lavninger oversvømmes jævnligt om vinteren, og her ændres grænsen mellem land og vand stadig. En række holme ved nordkysten er således efterhånden vokset sammen med hovedøen.



Kortet viser naturtyper og arealanvendelse

Arealsammenstilling hhv. for skovarealer og ikke skovbevoksede arealer:

Tabel 1 - Arealoversigt over de skovbevoksede arealer

Skovbevoksede arealer	Eg	Andet løvtræ	Andet nåletræ	Ubevoksede/Åbne arealer	Total (ha)
Nyord				136,0	136,0

Ulvshale Skov	74,6	17,8	8,5	308,7	409,6
Total (ha)	74,6	17,8	8,5	444,7	545,6

Tabel 2 - Arealoversigt over de åbne naturarealer

Åbne naturarealer	Hede	Søer m.v.	Klit	Eng	Strandbred	Mose	Strandeng	Over drev	Krat	Total (ha)
Nyord		0,2				0,1	98,6		1,2	100,1
Ulvshale Skov	47,0	9,4	24,5	84,2	8,1	11,0	106,1	10,6	4,5	305,4
Total (ha)	47,0	9,6	24,5	84,2	8,1	11,1	204,7	10,6	5,7	405,5

Tabel 3 - Arealoversigt over andre åbne naturarealer

Andre åbne arealer	Ager	Vej	Andet	Total (ha)
Nyord	33,8	0,1	2,0	35,9
Ulvshale Skov		0,6	2,7	3,3
Total (ha)	33,8	0,7	4,7	39,2

1.1a Overordnede målsætninger

En helhedsorienteret forvaltning af naturværdierne er det højest prioriterede i den kommende periode. At natur er højt prioriteret skyldes ikke mindst den store artsrigdom og mange sjældne arter knyttet til de forskellige naturtyper på Ulvshale. Her findes blandt andet stor vandsalamander, stor kærguldsmed, spidssnudet frø, markfirben og grønbroget tudse samt en lang række rødlistede arter bl.a. i form af vandbiller, argusblåfugl og fugle som for eksempel Pirol, Lille Flagspætte, Rødrygget Tornskade og Plettet Rørvagtel. Den urskovsagtige Ulvshaleskov rummer bl.a. den sjældne træart Tarmvridrøn.

Det nye land der skabes gør det til et landskabeligt interessant område, med flotte udsigter over det stedvist åbne flade landskab. Her er ikke skovbrugsmæssige interesser. Naturmæssigt er her mange beskyttede naturtyper og truede arter især i det store Natura 2000 område. Friluftsmæssigt er her mange brugere og det prioriteres også fremover at understøtte friluftslivet. Her er enkelte områder med kulturhistoriske spor som også fremover skal formidles.

1.1 b Planlagte tiltag

Der er planlagt konkrete tiltag til iværksættelse indenfor den førstkomende 6 års periode og langsigtede tiltag til gennemførelse efter år 6 samt tiltag som kan gennemføres i planperioden såfremt der er mulighed for det. De planlagte tiltag bidrager til opfyldelsen af de mere langsigtede mål for området.

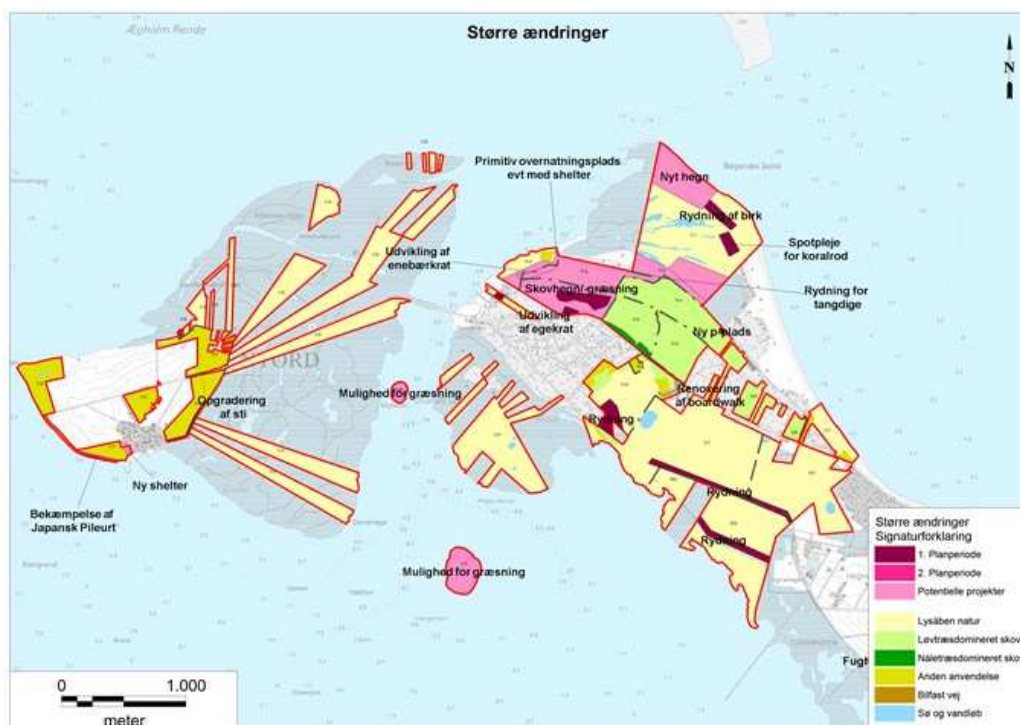
Naturmæssigt arbejdes med en række forskellige tiltag på Ulvshale der overordnet har til formål at sikre og forbedre biodiversiteten og de særlige naturtyper herunder stilkegekrat, en mosaik af vinteregeskov og egeblandskov med stilkeg, enebærklit og strandengene. Et af de centrale tiltag er udlæg af yderligere 45 ha græsningssskov i den vestlige del af Ulvshale. Her tyndes dele af skovfyrene i afdeling 513 og 517, for at fremme enebærklitten. Området hegnes og afgræsses efterfølgende for at skabe lysåben græsningssskov. Der sikres udvikling af rigkær i afdeling 511 og 536, som bla. ryddes for pil, birk og el. Der fjernes popler på diget og langs telefonstien for at begrænse muligheden for udsigtstræer for rov- og kragefugle og dermed sikre ynglefuglene på engene.

Der iværksættes spotpleje for at tilgodese de sjældne orkidéer Koralrod og sumphullæbe, ved Mågenakken. Samtidig med at bekæmpelsen af invasive arter opgraderes i perioden.

Naturstyrelsen stiller sig positiv overfor, græsning på øerne Tyreholm og Klyholm (afd. 526), hvis der kan findes samarbejdspartnere eller midler hertil. Græsningen vil forbedre vnglefuulenes vilkår.

Hvor der kan findes ekstern finansiering eller partnerskaber til at understøtte projekterne, vil nedenstående projekter prioriteres i perioden; Renovering af boardwalken til Gåsesøen, afdeling 537, samt en mindre shelterplads ved havnen på Nyord (afd. 531) og evt. en primitiv overnatningsplads ved Skansen, Ulvshale (afd. 512). Ud over disse er der et ønske om renovering af de gamle mark-skure på Nyord, samt tanqdiqet på Ulvshale.

Først i planperioden laves en indsats for at forbedre tilgængeligheden til en række lokaliteter. Stien fra Hyldevang til Nyord By forbedres og der opsættes klaplåger og stenter i hegnet ved skansen, Ulvshaleskoven og Nordkysten. Ved Sandvejen forbedres parkeringsforhold og skiltningen til Nord kysten på Ulvshale.

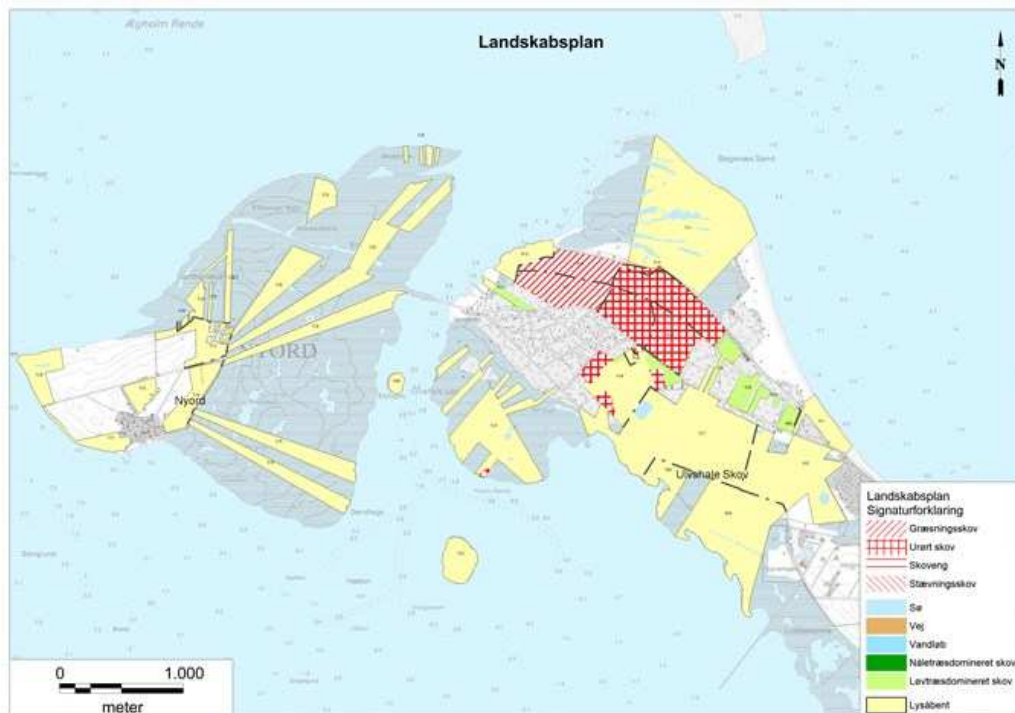


Kortet viser de konkrete tiltag til iværksættelse indenfor den førstkommende 5-6 års periode samt de langsigtede og mulige tiltag

Bilag med planlagte tiltag for alle områder kan findes her (pdf)

1.2 Landskabsplan

Der er ikke planlagt konkrete landskabstiltag, men mange af naturtiltagene vil bidrage til en bedre oplevelse af det åbne og vindomsuste landskab ned til kysten.



Kortet viser den langsigtede landskabsplan

1.3 Naturnær skovdrift

Der er ingen produktionsdrift af betydning i området.

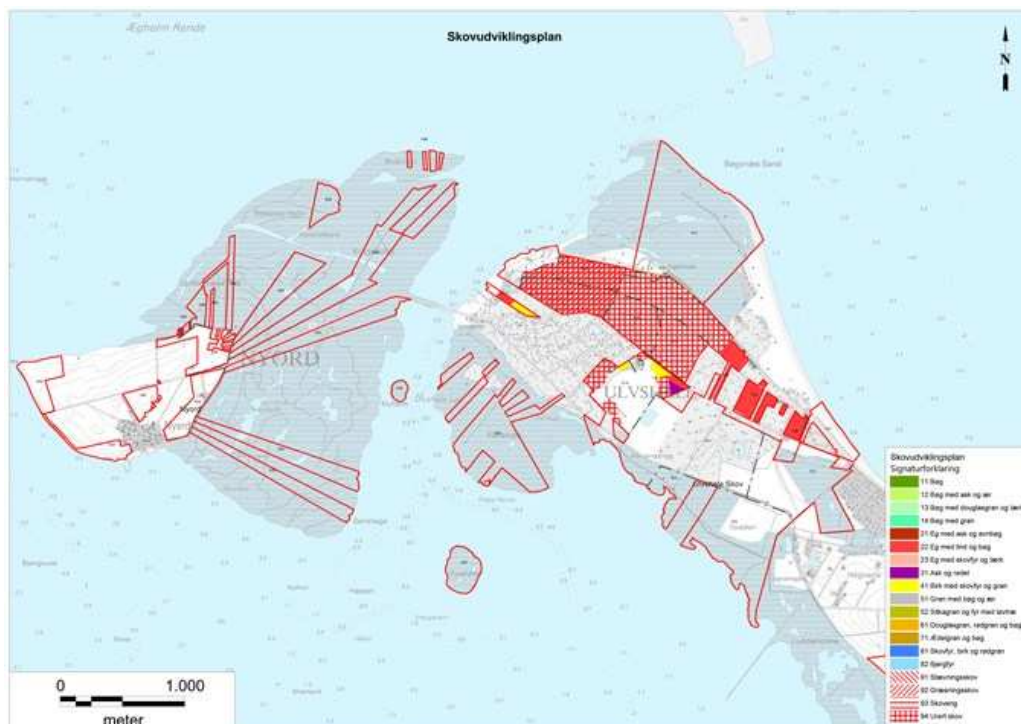
Hele Ulvshale skoven er udlagt som skovudviklingstype 94 (urørt skov) velvidende at der også græsses i de dele der er udlagt til græsningsskov. I den vestlige del af skoven er der ca. 15 ha udlagt med skovudviklingstype 92 (græsningsskov). I planperioden udvides andelen med græsningsskov til ca. 45 ha. Dette gøres samtidig med at der ryddes og tyndes mindre områder, for at understøtte Natura2000 naturtyperne i området.

Den vestlige halvdel af skoven indeholder den i Østdanmark sjældne skovnaturtype Stilk-egekrat (9190), og den vestlige del er udpeget som Ege-blandskov (9160).

Som en del af naturindsatsen skal området med græsning udvides til at indeholde afdelingerne 513 og 517, med udgangspunkt i den eksisterende græsning ved Skansen. Naturtyperne der tilgodeses ved tyndingen/rydningen er bla. enebærklit (2250) og enebærkrat (5130). I rydningen fjernes primært skovfyr, rødgran samt eg. I skovgræsningen findes også mindre områder med Elle-Askemose (91E0), der ikke vurderes forringet ved afgræsning.

I den øvrige del af Ulvshale skoven er nedenstående indsats stadig gældende, trods udpegningen som skovudviklingstype 94 (urørt skov). Dette gøres for at sikre skov habitatnaturtyperne og andre karakterarter for området, eks. Tarmvrid-røn.

- Tarmvrid-røn skal forsøges bevaret. Tarmvrid-røn ønskes bevaret med en levedygtig bestand i skoven. Hvis den ikke ser ud til at kunne klare sig i konkurrencen i de urørte dele af skoven, må der plejes for den, ved hugst af især bøge. Tilsvarende pleje kan i begrænset omfang ske for andre sjældne lyskrævende planter eller buske.
- Begrænse/fjerne ær. For at undgå, at en massiv opvækst af ær forringer den sjældne og meget lysafhængige flora i skoven, skal ær søges udryddet i Ulvshale Skov. Særligt i den sydøstlige del af skoven findes indvandring fra nabo arealer. Frøtræer hos naboer skal hvis muligt begrænses, efter aftale med ejerne.
- Rødeg ryddes. Rødeg er ikke naturligt hjemmehørende i Danmark. Udryddelse er let, da rødeg kun i begrænset omfang selvforynges på Ulvshale.
- Rødgran accepteres i de urørte dele af skoven. Rødgran selvforynges sig kun i begrænset grad og den accepteres derfor i skoven.
- Dominerende bøg fjernes for at bevare egeskovstyperne. Bøg i Ulvshale Skov begrænses ved at nedskære dominerende bøge, der vokser op i overetagen. De fældede bøge efterlades i skovbunden. Bøg findes i dag vidt udbredt i Ulvshale Skov. Bøg vil sandsynligvis – hvis skoven lades fuldstændig urørt – blive den dominerende træart i skoven i løbet af ca. 100 år, hvilket vil medføre en væsentlig negativ effekt på den nuværende træartssammensætning med stilk- og vintereg, tarmvridrøn, småbladet lind, avnbøg m.v.



Kortet viser den langsigtede skovudviklingsplan

1.4 Naturpleje

På Ulvshale er målet med naturforvaltningen i planperioden at sikre eksisterende og genskabe tidligere kendte naturværdier og herved bidrage til at øge biodiversiteten lokalt og regionalt. Gunstig bevaringsstatus søges opnået for de mange forskellige naturtyper i et primært lysåbent landskab med en mosaik af sammenhængende strandenge, rigkær, klitter, heder, moser og vandhuller samt et stort, urørt skovområde: Ulvshale Skov.

Kombinationen af græsning og høslæt på store, sammenhængende åbne arealer og stedvis rydning af vedplanter, skal fortsat være den centrale plejeform. Plejen skal tilpasses naturtypernes sårbarhed og sikre variation og sammenhæng. Samtidig skal plejen sikre levesteder for en lang række sjældne og truede arter af planter, insekter, svampe, padder, krybdyr og ikke mindst fugle.

Naturstyrelsen afvikler i 2014 og 2015 et stort naturplejeprojekt, finansieret af 15. JUNI-fonden, med overskrifterne: "pleje af den unikke natur på Ulvshale hede", "bekæmpelse af invasive arter i klitnatur" og "etablering af blå bånd på strandengene". Projektet suppleres med midler fra NaturErhvervstyrelsens hegning- og rydningsordning.

Indsatsen følger i store træk retningslinjerne i "Forvaltningsplan for Ulvshale og Nyord 2012 - 2021", som Cowi udarbejdede for Naturstyrelsen i Interreg-projektet Baltic Flyway i 2012. Det er dog denne driftsplanen der er gældende.

[Se Forvaltningsplan for Ulvshale og Nyord 2012 - 2021](#)

På Ulvshale Hede laves førstegangsrydning af vedopvækst af primært birk. Frøspredende træer fældes, men enkelte klynger af ege-overstandere og mere eller mindre lukkede partier af enekrattet efterlades af hensyn til landskabelig / naturmæssig variation og som refugium for dyrene. Høje træer langs Telefonstien (afdeling 519) og på diget mod Hegnede Bugt (afdeling 523) fjernes eller stynes med henblik på at begrænse udsigtspunkter for kragefugle.

Flintegrave og øvrige vandhuller sikres mod tilgroning og det overvejes om flintegravsområdet på heden kan forbedres yderligere som levested for sjældne insekter (guldsmede, vandkalve mfl.), padder og den sjældne "lægegle".

I den vestlige del af Ulvshaleskoven nord for stien fjernes 50 % af skovfyr bevoksningen (kronedækningen) inden for planperioden for at udvikle naturtypen enebærklit, der har været fremherskende i området indtil skovtilplantning og fredning. Den nordvestlige del af egebevoksningen i afd. 513 skoves for nål og birk, for ligeledes at tilgodese enebærklit. Samlet lidt over 2 ha. I afd. 517 udvikles skovfyr mod egekrat på længere sigt (der søges tilladelse ift. urørt skov og fredning). Den eksisterende skovgræsning i Ulvshaleskoven udvides til at omfatte det meste af afdeling 513 og 517 (der søges dispensation til hegning/græsning i urørt skov og i forhold til fredning).

På strandengene nord for Ulvshaleskoven (Fællesgræsningen) ryddes særligt nye tilgroninger af rød-el omkring vandhuller og rigkær, der ligger langs med Sandvejen. Ved Mågenakken laves biotoppleje særligt for orkidéerne koralrod og sumphullæbe. Orkidéerne findes i den sårbare natur der findes i klitlavningen, hvor de hurtigt bliver skygget bort af træer og buske. Her ryddes bævreasp, havtorn, birk samt hybenrose.

Enebærklitområdet i den sydøstlige del af Horsnæs plejes dels ved manuel udtynding af træer (birk, røn, fyr mm) og ekstensiv afgræsning. Ørnebregne skal om muligt begrænses. Driften sker i samarbejde med de øvrige partshavere.

Generelt arbejdes med at skabe større græsningsfolde. Der eksperimenteres med valg af græsningsdyr og styring af græsningsperiode og -tryk. Fokus er for nærværende afgræsning med små hesteracer, geder og evt. kødkvægracer i samgræsning. Hvis det vurderes biologisk, økonomisk og pasningsmæssigt forsvarligt, kan der sættes på vildheste, og græsningsperioden udvides i så fald til helårsgræsning. Der arbejdes udelukkende med etablering af en vildheste stamme, hvis der kan etableres driftssamarbejde med relevante partnere omkring økonomi og pasning.

Høslæt og/eller slåning kan anvendes som virkemiddel med henblik på fjernelse af næringsstoffer fra engene og selektiv indsats mod fx lysesiv.

Rynket rose bekæmpes i hele området ved oprykning, og der foretages opfølgende pleje med henblik på at forhindre genvækst. Særligt ved Mågenakken og på den vestlige del af Fællesgræsningen findes store bestande af rynket rose. Der findes mindre bestande af kæmpe-bjørneklo ved pumpestationen på Vedelen.

Naturstyrelsen vurderer, om der kan laves hensigtsmæssig pleje af Tyreholm, evt. Klyholm, afd. 525 og 526 for at tilgodese fuglelivet.

På Nyord skal afgræsning og slæt justeres løbende afhængigt af temperatur, vandstand og vegetationshøjde for at sikre optimale levesteder for eng- og vandfugle. Åbne, sammenhængende strandenge med lav, ekstensivt græsset vådengsvegetation, og blått bånd til gavn for ynglende og rastende engfugle er målsætningen for plejen.



Nyord strandeng

Driften varetages af ”Græsningslauet Nyord Strandenge”, hvor både Naturstyrelsen, Fugleværnsfonden, Jægerens Naturfond samt lokale er repræsenteret.

Naturlig hydrologi skal så vidt muligt genskabes, hvis det konstateres, at nogle af de eksisterende overkørsler fungerer som barrierer for vandudskiftningen i loerne. Med hensyn til afgræsningen er det altafgørende for ynglende engfugle, at vegetationen er afgræsset tilstrækkeligt, når kreaturerne fjernes om efteråret. Det kan derfor være nødvendigt dels at forlænge græsningsperioden til længere hen på efteråret i forhold til tidligere praksis og dels at flytte dyrene fra hårdt græssede områder. Kun herved kan man sikre balancen mellem lav vegetationshøjde og samtidig undgå overgræsning.

Afgræsning af den yderste bræmme mod kysten er særlig vigtig, da der ellers kommer høj vegetation, typisk rørsump, som forhindrer vadefugle og deres unger adgang til de essentielle, fugtige fourageringsområder, som bruges inden ungerne bliver flyvedygtige. De indre loer er i denne sammenhæng også meget vigtige. Der undlades rydning på delstrækninger langs de nordlige enge for at tilgodese jagtinteresser.

Slåning/høslæt iværksættes på både nord og sydengene, for at sikre fjernelse af næringsstoffer og mindske førne-dannelsen. Størrelsen på de arealer der tages slæt på varierer og afhænger af tilgængeligheden og økonomien i driften. Bl.a. er det nødvendigt at frahegne de arealer der bruges til slæt inden kreaturerne udbindes. Høslæt tages tidligst efter Skt. Hans, hvor ungerne er flyvefærdige.

Nedtrampning af fuglereder ved tidlig udbinding betragtes som en mindre trussel end risikoen for tilgroning på engene.

Naturstyrelsen arbejder fortsat på at nedbringe prædation på de truede engfugle på Nyord. Antallet af ræve på øen kan begrænses ved at anlægge kunstgrave og arrangere fælles rævejagter med lokale jagtforeninger etc. Regulering af ræv i fuglenes yngletid kræver dispensation/tilladelse fra jagtloven, men betragtes som en nødvendighed pga. forekomsten af sjældne og særligt truede arter.

Der findes kunstgrave på flere lokaliteter på Ulvshale, hvor reguleringen medvirker til en mindre udvandring til Nyord. Både på Nyord og på Ulvshale søges gråkrager reguleret i samarbejde med de lokale jagtforeninger.

Yderligere tiltag i forhold til at mindske prædation er at reducere områder, hvor rovdyr kan færdes i skjul (rørbræmmer, beplantninger, tilgroede områder) samt at fjerne træer, buske og kunstige udsigtspunkter (for rov og kragefugle) på eller nær velegnede yngleområder på engene.

Mellem Nyord Havn og p-pladsen ved Vesternæs, afdeling 531, sker der bekæmpelse af japansk pileurt.

Naturstyrelsen er positiv, hvis kommunen ønsker at genoprette rigkær i tilknytning til afdeling 536 og 533, ved vejen til Lambernakken, Nyord.

[Bilag med oversigt over lysåbne naturarealer og plejetiltag kan findes her \(pdf\)](#)

1.5 Plejetiltag for kulturmiljøet

Det kulturhistorisk værdifulde tangdige langs Ulvshaleskovens nordkant i afd. 510 søges restaureret efter nærmere aftale med den kulturhistoriske myndighed, hvis der kan findes midler dertil.

Det gamle markskur ved Vesternæs på Nyord, afd. 530, renoveres hvis der kan laves samarbejde herom eller findes fondsmidler hertil.

[Bilag med oversigt over fortidsminder og plejetiltag kan findes her \(pdf\)](#)

1.6 Friluftsliv

I Ulvshale skov udpeges det primære udgangspunkt for besøg i området, Ulvshalegård, med tilhørende faciliteter samt det nærliggende fugleskjul og boardwalk, som fører frem dertil, som facilitetszone.

Her ud over er festpladsen midt i skoven, samt de to p-pladser m. tilhørende faciliteter ved hhv. Tønden og Ulvshale Camping facilitetszoner.

På p-pladsen ved Ulvhale Camping forbedres tilkørselsforholdene og der etableres tydelige skiltning af den tilgængelighed for bevægelseshæmmede til stranden, som allerede findes fra denne p-plads, ligesom informationen om strandens status som Blå Flag lokalitet opdateres.

Den sammenhængende del af Ulvshale skov er, med et tæt net af stier og mange omkringliggende sommerhuse, friluftszone.

Strandengene og de mindre skovparceller er stillezone.

Et mindre areal ved Skansen på Ulvshales nordvestkyst udlægges som facilitetszone med henblik på at der kan etableres en kystnær, primitiv overnatningsplads her, som vil kunne understøtte kysttu-

rismen. På sigt kan der evt. placeres en shelter her via samarbejde med eksterne partnere.

Boardwalken til fugleskjulet (afd. 519) er slidt og kræver udskiftning inden for en kortere årrække. Der søges finansiering til dette via eksterne samarbejdspartnere.

I forbindelse med udskiftning af hegn omkring afgrænsningsarealer på Ulvhale etableres der klaplåger til passage af hegnene, i stedet for de mindre brugervenlige stenter.

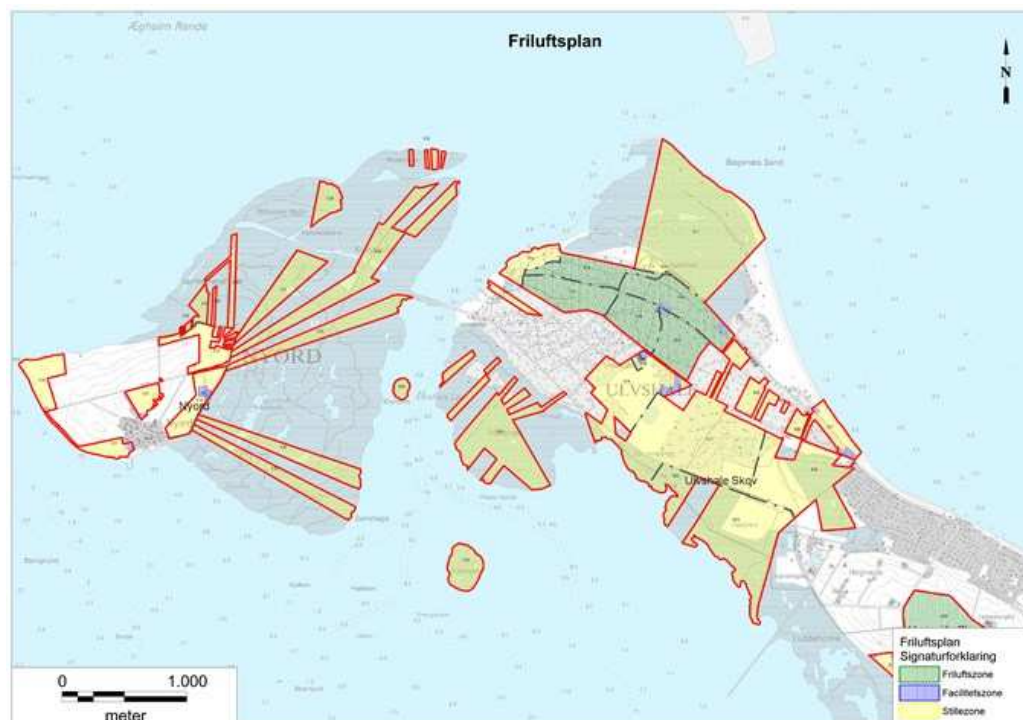
Besøgscenteret Hyldevang, centralt på Nyord, rummer parkeringsmulighed samt en lang række faciliteter samt information om praktiske forhold og om naturen på Nyord. I det nærliggende markhus findes ligeledes formidling om Nyord. Hyldevang Naturcenter og markhuset, samt de to parkeringspladser hhv. ved Nyord by og ved kysten mod vest, udlægges som facilitetszoner.

Ligeledes udlægges der facilitetszone på et bynært markareal umiddelbart nordvest for havnen på

Nyord (afd. 513). Som støttepunkt for kystturismen kan der her etableres en primitiv overnatningsplads med shelter.

Øvrige arealer, som består af strandenge med højt naturindhold samt højere jorder midt på øen er stillezoner.

Stien fra Hyldevang Naturcenter til Nyord by søges opgraderet fra trampesti på eksisterende markvej til befæstet grussti.



Kortet viser planen for inddeling af skoven i områder for forskellig friluftsmæssig benyttelse

1.7 Arrondering

Det hidtidige fokus på arrondering på Nyord og for skovparcellerne på Ulvshale fastholdes for at skabe mere sammenhængende natur og forvaltning..

Der findes en række private matrikler der medfører at plejen ikke er hensigtsmæssigt ift. udpegningsarter og naturtyper. Eks. fravælges afgrænsningen på strandenge pga. stærke jagtinteresser.

I forbindelse med udviklingen af større dynamik og sammenhæng af naturen i området besværliggøres driften ved mange blandede ejerforhold.

2. Beskrivelse

2.1 Jordbundsforhold

Det meste af Ulvshale og Nyord er ungt postglacialt landskab. De ældste dele er Hegnede Bakke mod øst og højjorden på Nyord, som er isaflejret moræne. Resten er formet af hav og vind gennem de følgende årtusinder. Råstoffet for denne omfattende landskabsdannelse er materialer, som havet har nedbrudt fra Møns Klint og videretransporteret langs øens nordkyst. De mest bestandige materialer er flintestenene, der er aflejret i store vifteformede strandvolde på Ulvshale – den ene uden på den næste, således at de nordligste strandvolde er de yngste. I mere eller mindre strømlæ på sydsiden af strandvoldene og omkring Nyord er finkornet materiale aflejret som vadeblader, der gradvis har udviklet sig til vidtstrakt rørsump og strandeng. Yderst på nordkysten vedligeholdes en enkelt række hvide klitter af sand, der blæses op fra stranden.

De landskabsdynamiske processer foregår stadigvæk og muligvis i et accelereret tempo i dag, hvor havbundens ålegræsvegetation fylder mindre end tidligere. Sækkensand vokser således synligt i omfang næsten fra til år. På grund af flintegravning i de åbne områder nord og syd for Ulvshaleskoven, ses de mest uforstyrrede strandvolde i dag inde i skoven. De tætliggende og helt parallelle flintestensvolde man fx kan se med en fin lavvegetation på Ulvshales nordstrand er således spor fra flintegravningen og ikke naturligt aflejrte.

2.2 Landskab

Skoven på Ulvshale er anderledes end andre skove. Træerne vokser langsomt, fordi jorden er så mager. Mange træer vokser skævt og nogle står næsten "på stylder", da det er svært for træer at gro i sten. Eg er det mest almindelige træ, men Ulvshaleskoven rummer mange træarter, f.eks. småbladet lind og den sjældne tarmvridrøn. Skoven er udlagt som urørt skov. Træerne får lov at passe sig selv, så der er mange døde og væltede træer i skoven. Slynplanten kaprifolie er udbredt i skoven, og giver den et ekstra urskovspræg og variation. De mange slags træer og det døde ved giver liv til mange arter og Ulvshaleskoven huser derfor også sjældne svampe og insekter.

Nord for Ulvshale Skov, der afgrænses af et gammelt tangdige, breder sig åbne strandfællede, hvor tørre strandvolde veksler med fugtige mosefyldte lavninger, og ude langs Østersøen er der sandstrand og små klitter. Mod Ulvshale Løb afsluttes strandfælleden af rørskov.

Syd for Ulvshale Skov ligger et område med lynghede og smukke bevoksninger af enebær. Heden glider jævnt over i strandenge, og helt ude ved kysten langs Stege Bugt opløses halvøen i lavvandede søer og rørsumpe.

Nyord består af en ca. 10 meter høj morænekold med dyrkede marker, der i nord og øst støder op til det store strandengsområde. I Nyord By ligger gårde og huse stadig tæt sammen. Gårdene er ikke flyttet ud på de tilhørende marker, som det er sket i resten af landet.

2.3 Skoven

Størstedelen af den skovbevoksede del af Naturstyrelsens arealer på Ulvshale er udpeget til særlige naturskovstyper i forbindelse med Naturskovsstrategien i 1995, herunder urørt skov - og græsningsskov.

Driftsfrskrifterne i naturskovs-udpegningen er i overensstemmelse med fredningsbestemmelserne, bortset fra græsningsskovudpegningen. Der er ansøgt om dispensation hos fredningsmyndighederne til at græsse områder af Ulvshale Skoven, som et redskab i naturskovsstrategien og til at sikre naturtyperne i området.

Ulvshale Skov virker for de fleste allerede i dag meget "urskovsagtig". Årsagen til dette er, primært en voldsom menneskelig udnyttelse af skoven fra slutningen af 1700-tallet til slutningen af 1800-tallet.

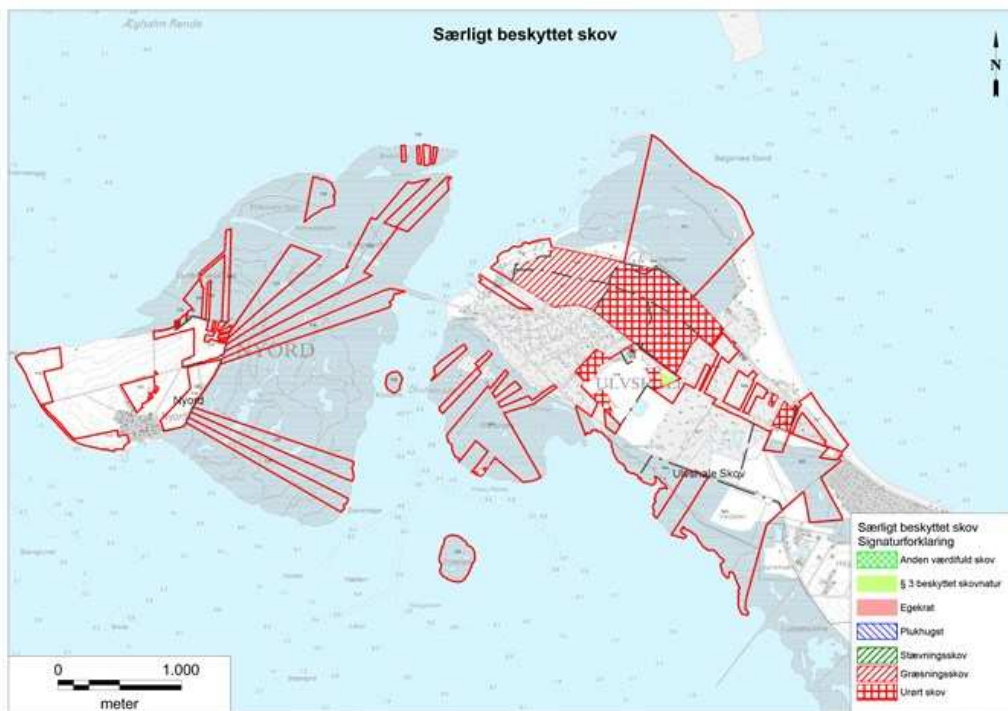
I denne periode blev der drevet rovdrift på Ulvshale Skov og derefter brugt som græsningsområde, hvilket reducerede den oprindelige skovs udstrækning. Græsningen ophørte og gentilplantning påbegyndtes i sidste halvdel af 1800-tallet. Tilplantningerne var ikke særligt vellykkede, og skoven, henlå uden forstligt indgreb indtil et stykke op i 1900-tallet. De plantede træer voksede op sammen med selvsåede træer, og blev til sidst til sammenhængende bevoksninger. Dette er årsagen til Ulvshale Skovs specielle træartssammensætning og relativt lysåbne tilstand.

Bortset fra de skovfyr og rødgran, der forsat står i skoven, er størstedelen af træerne i Ulvshale Skov sandsynligvis efterkommere af de oprindelige træer, der indvandrede til Møn for flere tusinde år siden. De løvtræer der er plantet, blev sandsynligvis frembragt fra frø indsamlet fra lokale træer. Ulvshale Skov kan derfor betragtes som naturskov ifølge Naturskovsstrategiens definition.

Et særligt kendetegn i Ulvshale Skoven er de ca. 100 "troldeskovsagtige" store gamle egetræer med ca. 3 meter kævle og herfra lavtsiddende store grene. Egetræernes udseende skyldes topkapning for 100-200 år siden, hvor grenene blev brugt som "krage-træer" til rygning af stråtage, og skoven har været relativt lysåben siden da.

Den dominerende træart i skoven er eg, men der er også bøg, ask, avnbøg, spidsløn, elm, hassel, navr, røn, rødæl, bævreasp, birk og enkelte ær, dog flest hos naboer. Desuden findes landets største og sundeste bestand af småbladet lind og den sjældne tarmvrid-røn i Ulvshale Skov. Småbladet lind var en af de dominerende træarter i Danmark i stenalderen, men træarten er siden næsten forsvundet i Danmark bortset fra få ganske små bestande.

I dag er der ingen produktionsmæssig udnyttelse af skovområderne på Ulvshale. Den begrænsede drift foretages kun med sigte på at bevare naturværdierne i form af særlige skovnaturtyper eller specifikke enkelttræer eller arter.



Kortet viser særligt beskyttet skov

2.4 Natur

Ulvshale og øen Nyord indeholder store naturværdier og er derfor både fredet og omfattet af international naturbeskyttelse, herunder Natura 2000-udpegning. Dele af området er udlagt som vildtreservat. Ulvshales natur er meget forskelligartet med en blanding af skov, hede, klit, strandeng og -rørsump.

Området indeholder både private og statsejede arealer.

Fra 1980'erne har Storstrøms Amt og efterfølgende Naturstyrelsen anvendt betydelige resurser både økonomisk og planmæssigt på at forbedre naturværdierne på Ulvshale og Nyord. Indsatsen har i flere tilfælde været medfinansieret fra EU via LIFE-projekter.

Heden, Gåsesøen og Vedelsøen, som ligger syd for Ulvshalevejen, er i græsningsdrift og fremstår som en mosaik af tørre og våde, lysåbne naturtyper. Den mest udbredte naturtype på de store lavtliggende flader er tidvis våd eng. På de gamle rullestensstrandvolde på Heden findes de lysåbne naturtyper tidvis våd eng, surt overdrev og tør hede i mosaik med enekrat. Syd for campingpladsen er et større strandvoldsområde overlejret med flyvesand og rummer naturtypen grå/ grøn klit. På den gamle kystlinje betinger kalkudsivning til grundvandet fra gamle skallag dannelsen af et langstrakt rigkær med både orkideer, hjertegræs og djævelsbid. Nær Ulvshaleskoven findes en våd og veludviklet elle- og askeskov. På forholdsvis store arealer er der ikke kortlagt habitatnatur. Det drejer sig fortrinsvis om gamle kulturrenge, hvor kulturpræget endnu er dominerende.

På Heden vokser mange gamle ener, som afspejler lang tids græsning i området. Mellem enebærkrattene er der partier med fugtige enge, lynghede og overdrev samt vandhuller i de gamle flintegrave. På Heden har der siden ca. 1990 været fåreafræsning og tilbagevendende rydning af vedplanteopvækst. Den vedligeholdende pleje i form af fåreafræsning på Heden har imidlertid vist sig at være ineffektiv. Fårene æder ikke vorte-birk, og tilgroningen har været markant. Store dele af partierne med enekrat fremtræder derfor i stigende grad som lukkede krat, hvor de gamle ener er i fare for at dø pga. bortskygning.



Hestegræsning på Heden

De senere års genopretningsindsats omkring Gåsesøen og Vedelen har medført, at antallet af fugle og fuglearter er steget i området. Det gælder især for vandfuglene. Gåsesøen blev udgravet som et tidligt naturgenopretningsprojekt omkring 1990. Som led i LIFE-Baltcoast projektet blev søen udvidet og bredderne jævnet ud i 2009. Vedelen var før vandstandssænkningen i begyndelsen af 1970'erne et søområde med tilhørende rørskov og våde enge og et betydningsfuldt yngleområde for vade- og vandfugle. Som led i projektet LIFE-Engfugle er vandstanden hævet i det, der oprindeligt har været en stor lagune i Vedelen. Genopretningen har bestået i at reetablere diget mod sommerhusene, hvorved der kan tilbageholdes yderligere vand. Det har dog ikke været muligt med en fuld genetablering af Vedelsøen grundet nabohensyn.

Der opretholdes ekstensiv afgræsning i området, i de seneste år primært med kødkvæg og senest islandske heste på Heden om sommeren.

Området ved Horsnæs er opdelt i stort antal små matrikler, som formentlig har været englodder for et tilsvarende antal ejendomme på Møn. Horsnæs er overvejende et stort strandengsområde, men på de centrale dele er der lysåbne, artsrige, ekstensivt græssede overdrev, enebærkrat og tidvist våde enge. Afgræsningspraksis har i flere år været, at der på strækningen fra lidt syd for Nyordbroen ned til sydligste punkt mod Tyreholm er opsat et permanent hegn mod vandet, så det har været muligt at græsse helt til vandkanten. Der er derfor en længere strækning med lavtvoksende strandengsvegetation helt ud til vandkanten (blåt bånd).

Der findes en række private matrikler, hvor der ikke græsses. De små frahegnede arealer med habitatnatur har ringe strukturforhold. Forekomster med enekrat, afd. 519, langs med Telefonstien, er under tilgroning med andre vedplanter, og enerne vil blive kvalt, hvis der ikke laves en løbende plejeindsats.

Som en del af LIFE Baltcoast-projektet blev der på Horsnæs i 2009 oprenset en del lavvandede partier på strandengen for at skabe flere levesteder for vade- og padder. Endvidere blev der opsat et rævesikkert hegn ind mod sommerhusområdet. Ved Pilebugten og ind mod sommerhusområdet er der sammenhængende *rørsump med uforstyrrede yngleområder for rørhøg, plettet rørvagt og grågåse og insekter, som er knyttet til kystnær rørsump*.

På Ulvshales nordstrand er der omfattende forekomster af rynket rose særligt på klitarealer, men roserne har også invaderet strandengen nogle steder længst mod vest. Forekomster af sjældne arter, bl.a. orkideerne koralrod og sumphullæbe, trues med bortskygning af vedopvækst i nogle af klitlavningerne.

Øen Tyreholm på 7,2 ha rummer en stor skarvkoloni, hvor der i 2011 blev optalt 733 reder. Dette er tæt på en halvering siden 2008, hvor der blev talt 1282 reder.

Naturstyrelsen ejer de holme, der er under dannelse nord for Ulvshale, nemlig Sækkesand og Små Ægholme. Det er sandrevler, der fødes af materialevandringen langs Møns nordkyst. Særligt Sækkesand er ekspanderet voldsomt de senere år og er nu ved normal vandstand knap 100 ha stor. Holmene er ideelle som yngleplads for truede og sjældne arter som ternere og klyde så længe der ikke er adgang for ræve. Vegetationen er under langsom etablering især med enårige arter.

Der er en stor artsrigdom og mange sjældne arter knyttet til de forskellige naturtyper på Ulvshale. Udover de arter fra habitatdirektivets bilag II, som er på udpegningsgrundlaget, nemlig stor vandsalamander og den nyligt fundne stor kærguldsmed, findes der levedygtige bestande af bilag IV-arterne, springfrø, spidssnudet frø, markfirben og grønbroget tudse i området.

Rødlistede arter og ansvarsarter er repræsenteret bl.a. i form af vandbiller, der lever i nogle af de gamle flintegrave. Levestedsforholdene kan nogle steder blive forringet af gødning fra kvæget. Desuden er der et rigt insektliv med flere sjældne natsværmere samt dagssommerfugle. Bl.a. foranderlig blåfugl og den nationalt rødlistede argusblåfugl findes på Heden.

Plettet Rørvagtel er på udpegningsgrundlaget for området. Den er flere gange konstateret i Vedelområdet, men måske pga. dens skjulte levevis i fugtig høj urtevegetation er yngel ikke konstateret med sikkerhed. Vedelen vurderes imidlertid, bortset fra prædationsrisikoen, at være meget velegnet ynglested for arten.

En række rastende andefugle er ligeledes på udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområdet. Det gælder grågås, pibeand, spidsand, skeand, troldand samt stor- og toppet skallesluger. De store strandenge på Fællesgræsningen og Horsnæs giver gode fourageringsvilkår for såvel ynglende som rastende kysttilknyttede fugle.

Ulvshaleskoven er udlagt som urørt skov, og der findes betydeligt med dødt ved. De mange slags træer og det døde ved giver liv til mange arter og Ulvshaleskoven huser derfor også sjældne svampe og insekter.

Nyord er Østdanmarks største, sammenhængende strandengsareal og området beskrives ofte sammen med Saltholm som Østdanmarks største og vigtigste yngle- og rasteplass for kystfugle.

Engene på Nyord lå som "fælles overdrev" indtil 1856, hvor de blev udskiftet i lange, radiære lodder. Herefter var engene fordelt mellem 20 gårde med hver ca. 20 ha. eng. Græsningen blev suppleret med træfældning, høslæt, lyngslåning, tørvegravning, inddæmning, dræning samt stedvis ral- og lergravning. Frem til ca. 1950, hvor opsætning af elektrisk hegn/ pigtrådshegn vandt frem, blev køerne sat på græs i tøjr fra medio juni og flyttet hver dag. Køerne startede med afgræsning i det gode græs i kærerne længst inde mod højlandet og arbejdede sig efterhånden udad. Den yderste del af lodderne - lankerne - blev slået til hø sidst i juli og herefter afgræsset.

Efter ca. 1950, da der kom elhegn/pigtrådshegn, blev de lange lodder hegnet med og adskilt af en grøft mellem lodderne. Køerne kom på den inderste ca. tredjedel fra medio juni (tidlig græsning). Afgræsning af den næste tredjedel, hvor der var høslæt med eftergræsning, startede, når høstakkerne var hentet hjem. Den yderste tredjedel blev først afgræsset når høet var høstet sidst i juli. Yderst lå stedvist tagrørskov med rørskaer, og stedvist var hegnet mod vandet. Høslæt var i 1979 reduceret med omkring 50 % ifht. høslætarealet i 1960'erne. De fjerneste og mindste parceller, udgik først af høslæt og græsningspraksis.

I 2006 blev "Græsningslauget Nyord Strandenge" dannet af en kreds af ejere omkring engene. Lauget fungerer med bestyrelse og formand. Lauget forestår alt driften omkring engene.

Formålet med græsningslauget er at sikre driften af de enkelte ejeres arealer og at arbejde for en optimal natur- og landbrugsmæssig drift og pleje. Udbindingsperioden på engene er fra 1. maj til 20. oktober. Højjordene ved Hyldevang anvendes til afgræsning for en helårsbesætning og fungerer som sikkerhed for dyrene ved højvande.

Strandengen er blandt de mest dynamiske af de danske naturtyper pga. den konstante påvirkning af storm, oversvømmelse, sedimentaflejring og udtørring. Den konstante påvirkning fra havsiden medfører dannelse af loer, naturlige strøm render vinkelret på kysten, som sikrer vandudskiftningen. Nyord eng har imidlertid i perioden efter udstykningen og især i perioden 1950 til 1970'erne været udsat for indgreb i form af etablering af grøfter og veje vinkelret på øens oprindelige losystem. De store "floder" (losystemernes ydre løb) er blevet reduceret kraftigt i omfang og strandengene er blevet tørrere og flodernes udløb gradvist tilgroede.

Strandenge med dynamisk og naturlig hydrologi tilgodeser enårige strandengsplanter i loer og saltpander, som er vigtige fødeplanter for fouragerende andefugle, både ynglende og rastende. Ved udtørring forringes fourageringsmuligheden. Udtørring fremmer endvidere populationen af mus, som tiltrækker ræve, for hvem engfuglene kan betragtes som "bifangst". Nogle af engfuglearterne, brushane, engryle og stor kobbersnepe, er knyttet til højere liggende og relativt ferske enge. Ift. hensynet til disse arter har "afspærringen" af loerne også været negativ, idet tilbageløbet efter vinteroversvømmelser hindres, så saltvandet fanges på de indre enge og i stedet forsvinder ved afdampning med saltophobning til følge.

Den nævnte ekstensivering og i perioder ophørte drift på engene har sammen med de hydrologiske indgreb ført til tilgroning og førneophobning på strandengene. Dette medfører en ændret vegetation med færre enårige arter og en ændret struktur, der gør fouragerende fugle utrygge, fordi udsynet forringes. I LIFE-Engfugle projektet er nogle af barriererne for naturlig hydrologi i form af overkørsler mv. blevet fjernet eller barrierevirkningen reduceret. Der resterer dog muligvis endnu nogle spærringer.

En indsats for at forbedre levestedsforholdene for ynglefugle vil også forbedre forholdene for habitatnaturtyperne strandeng og rigkær. Nyords karakteristiske og sjældne planteliv er helt overvejende tilknyttet de store strandenge. Her findes bl.a. forekomster af regionalt vigtige arter som strand-rødtop, soløje-alant, eng-byg, drue-gåsefod, stillet kilebæger, strandsiv, smalbladet hareøre og spidshale.

Klokkefrø uddøde på Nyord ca. 1945. Et mislykket forsøg på at genudsætte klokkefrø i søen ved Kirkegården blev foretaget i slutningen af 1980'erne. Grønbroget tudse har tidligere ynglet i vandsamlinger på den sydvestlige del af engene, men er nu forsvundet fra Nyord. Stor vandsalamander, grøn frø og springfrø er fundet på Nyord.

Overvågning af fuglene har primært været varetaget af Vordingborg Kommune og Fugleværnsfonden. Resultaterne viser en stærk tilbagegang at de ynglende engfugle i området. Brushane og engryle har været udsat for stor tilbagegang i hele deres udbredelsesområde, og det er derfor vigtigt at sikre egnede levesteder. Det er den eneste mulighed for at danne et grundlag for at opretholde en østdansk bestand og på sigt atter muliggøre fremgang og spredning til andre tidligere ynglepladser. Siden årtusindskiftet har der kun været enkelte ynglepar af de to arter på Nyord og nogle år har der end ikke været rastende brushane i etableringsperioden.

Udover engryle og brushane er også stor kobbersnepe tæt på at forsvinde som ynglefugl, men også de mere almindelige arter som vibe, rødben og strandskade er blevet fåtallige sammenlignet med tidligere.

Som forsøg på at forbedre levestedsforhold for ynglende og rastende vandfugle blev arealerne omkring Nyord udlagt som forsøgsreservat i 1989 pga. områdets status som international betydningsfuld vandfuglelokalitet. Den positive effekt på antallet af rastende vandfugle viste sig med det samme, og i 1995 blev reguleringen permanent med en reservatbekendtgørelse for området.

Mængden af især ræve og krager har vist sig at være helt afgørende for eng- og vandfuglenes ynglesucces og dermed bestandsudvikling. Sammenlignet med tidligere er bekæmpelsen af "skadedyr" aftaget, og for fuglelivet på Nyord har broadgangen for rovpattedyr fra 1968 været et negativt vendepunkt. Der må ifølge reservatbestemmelserne ikke udøves jagt på sydengene på Nyord. Der kan drives jagt på et område på nordengene, som ikke er omfattet af vildtreservatet, og ikke ejes af Fugleværnsfonden. Jagtforeningen på Nyord driver ud over jagt på vandfugle også jagt på fasan, hare og rådyr.

Naturstyrelsen giver efter accept fra ejerne dispensation til regulering af ræv på hele Nyord, året rund jf. regulerings bekendtgørelsen.

Driftsplanen understøtter samarbejde mellem Naturstyrelsen, Fugleværnsfonden, Vordingborg Kommune og den lokale jagtforening.

Der er adgangsforbud på Nyords strandenge, men også på højjorden er det afgørende at færdslen kanaliseres så ikke de sårbare naturværdier påvirkes. Når blot enkle forholdsregler indarbejdes i den rekreative udnyttelse kan igangværende aktiviteter fortsætte uden problemer.

2.5 Kulturmiljø

Ulvshale er et gammelt kulturlandskab med udnyttelse af skov og enge. Græsning er dokumenteret helt tilbage til 1281 (Møn Turistbureau). Skoven blev ved krongodssalg i 1769 solgt til Steges borgere. Herefter var den fællesskov og tjente såvel produktionsmæssige som rekreative formål med det resultat, at den efter 1769 blev stærkt forhugget. Der skete også intensiv skovgræsning med svin og kreaturer. Ved den kongelige fredskovforordning i 1805 blev skoven på grund af sin ringe tilstand ikke regnet for fredskov - men som græsningsareal. I 1839 bestemte staten, at en del af skoven skulle tilplantes, hvilket den blev i tiden 1840-1860. Ved en udskiftning af Ulvshale overdrev, formentligt i 1870, blev hele skoven frivilligt hegned og inddraget til fredskov. Tidligere rigsdagsmand og stifter af Rødkilde Højskole, Frede Bojsen, tog i høj grad del i skovens bevaring. Han købte i 1890 Ulvshalegård - den eneste gård i området - og opførte i 1894 et udkigstårn i skoven, hvorfra man kunne se over trætoppene til Sjælland og Stege. Fundamentet kan endnu findes, selv om det gemmer sig godt i skovbunden.

Det mest kendte fortidsminde på Ulvshale er Skanseanlægget, der ligger ved indsejlingen mellem Ulvshale og Nyord. I perioden 1807-1814 var der konstant vagt ved Skansen, hvor man holdt øje med skibe fra den engelske flåde, som i 1807 bombarderede København. Der er dog aldrig beskudt nogen skibe fra Skansen. Området omkring Skansen bliver i dag afgræsset, således at uønsket opvækst holdes nede.

Udover skovbrug og landbrug var der på Ulvshale et teglværk og betydelige værdier i flintudvindingen. Hegnede Teglværk var i funktion i perioden 1856-1908. Teglværksgården og udskibningspladsen ved kysten syd for gården findes stadig. Både lergravningen og flintudvindingen har sat betydelige spor i landskabet. Flintudvindingen begyndte omkring 1917 og blev en verdensomspændende eksport. Produktionen ophørte i 1974, men spor af sorteringsanlægget kan ses ved broen til Nyord.

Et andet vigtigt kulturspor er tangdiget på nordvestsiden af Ulvshaleskoven. Tangdiget blev oprindeligt bygget som værn af skoven mod løsgående kreaturer, og Vogterhuset ved diget var bolig for den mand, der vogtede bøndernes græssende kvæg. Tangdiget er af flere omgange blevet restaureret med nyt ålegræs, bjerget på stranden i Stege bugt.

Nyord by har som en af de få landsbyer i Danmark bevaret den gamle middelalderlige landsbystruktur med gårde og huse liggende tæt sammen. Husene med det overkalkede bindingsværk er karakteristiske. Kirken, som er opført i 1846, ligger på et fælles areal centralt i byen.

Navnet Nyord kommer af "Nywarth", der kendes fra 1200-tallet. Navnet betyder "det nye vagttårn" eller udkigssted. Årsagen til navnet er, at der pga. lodstvang i sundfarvandet blev holdt meget udkig. I 1847 havde 27 af øens i alt 48 familier en lods som overhoved. Havnemiljøet med det lille "lodsudkigshus" (opført 1833) vidner om lodseriets betydning. Nyord var omkring år 1800 blandt de tættest bebyggede og befolkede områder i Danmark. Ud over søfartens betydning var også landbrug og fiskeriet var intensivt. I Nyord findes endnu flere af de oprindelige fiskergårde.

Nyords natur- og kulturværdier skal sikres som det natur- og kulturlandskab, som er kendt fra området. Nyords største værdier er knyttet til områdets store, åbne og uforstyrrede vidder og den dynamik, som stadig påvirker og forandrer området.

2.7 Friluftsliv

Ulvshale rummer både egentlige skovområder og store arealer med strandenge, hvor der via et omfattende stisystem er gode muligheder for at færdes i forskellige naturtyper. Det naturlige udgangspunkt for besøg i området er Ulvshalegård, hvor der findes parkeringsplads, madpakkehus, information og handicaptollet. Umiddelbart øst for Ulvshalegård er der anlagt en kørestolsegned boardwalk frem til et fugleobservationssted ved Gåsesøen. Længere mod øst er der yderligere 2 parkeringspladser hhv. ved "Tønden" og ved campingpladsen. Fra begge disse p-pladser er der direkte adgang til badestranden – fra parkeringen ved campingpladsen også med kørestolsegned nedkørsel til stranden.

Øen Nyord er kendetegnet ved store sammenhængende strandengsarealer med et rigt fugleliv, og kun sparsom træbevoksning. Naturstyrelsens ejendom Hyldevang er det naturlige udgangspunkt for besøg i naturen i området.

På Hyldevang findes parkeringsplads, information, lejrplads, bålhytte, madpakkehus m.v., og man kan gå ad en trampesti fra Hyldevang til Nyord by.

Fuglelivet på strandengene kan opleves fra en kørestolsegned observationsplatform ved Hyldevang samt fra Fugleværnsfondes fugletårn midt på øen.

I nordkanten af Nyord by, hvor der kun er bilkørsel for hjemmehørende beboere, findes en parkeringsplads til besøgende til Nyord by, ligesom der også kan parkeres yderst på øens vestkyst.

På den offentlige vej imellem Hyldevang og Nyord by er et markhus restaureret og rummer nu en udstilling om naturen på Nyord.

Umiddelbart nordvest for havnen i Nyord by findes et bynært markareal, som p.t. ikke udnyttes til friluftsliv, men arealet rummer mulighed herfor.

3. Gældende udpegninger

3.1 Natura 2000 udpegninger

Ulvshale og Nyorder en del af Natura 2000 område nr.168 "Havet og kysten mellem Præstø Fjord og Grønsund". Natura 2000-området består af EF-habitatområde nr. 147 og EF-fuglebeskyttelses-områderne nr. 84 og 89.

Indsæt hyperlink til pågældende Natura 2000-plan(er) og tilhørende plejeplaner nedenfor med følgende tekst:

[Se Natura 2000-plan for nr.168 "Havet og kysten mellem Præstø Fjord og Grønsund" her](#)

[Se Natura 2000-plejeplan for nr.168 "Havet og kysten mellem Præstø Fjord og Grønsund" her](#)

3.2 § 3 områder

Næsten alle lysåbne områder på Nyord og Ulvshale er beskyttet efter naturbeskyttelsesloven. Området er som beskrevet i de foregående afsnit kendetegnet ved en række forskellige skov- og naturtyper. Særligt karakteristisk er dog de ferske engområder på Ulvshale, omkring Vedelsøer og Gåse søen samt de vidtstrakte strandenge på Ulvshale (Horsenæs og Fællesgræsningen) og Nyord.

Nyord betragtes som det 2 største strandengsområde i Østdanmark, kun overgået af Saltholm.

Derudover findes også vigtige lokaliteter med hede og mose (rigkær) der er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3. De fremgår af tabellen i afsnit 2.1

3.3 Regionale udviklingsplaner og kommuneplaner

Vordingborg Kommunes langsigtede mål for udviklingsprojektet Kystdestination Møns Klint er at fordoble turismeomsætningen på Møn inden 2022. Grundlaget for den øgede omsætning er at bruge Møns varierende natur strategisk. I projektets potentialeplan er der bl.a. peget på at få Møn udpeget som Dark Sky Park. I driftsplanen er der udlagt områder med facilitetszoner (fx Gurkebakken på Høje Møn), der vil kunne bringes i anvendelse som støttepunkt for Dark Sky oplevelser. Vordingborg Kommune arbejder desuden målrettet på at få Møn udpeget under UNESCOs "Man and Biosphere" program. Et program for bæredygtig udvikling med respekt for beskyttet natur. Styrelsens beskyttede arealer på Østmøn og Ulvshale/Nyord, kan, efter en nærmere vurdering, bringes i anvendelse som biosphæreservatets kerneområder.

3.4 Fredninger og vildtreservater

Store dele af Ulvshale er omfattet af fredningen "Ulvshale", reg.nr. 00232.00, OFN-kendelse 24-02-1947, 16-09-1974 og 29-05-1980.

Fredningen har til hovedformål, at områderne fortsat kan fungere som levesteder for vandfugle både som ynglelokaliteter og som trækrastepladser.

Fredningen er i princippet en status quo-fredning, der skal hindre bebyggelse, camping, yderligere beplantning, afvanding samt sikring af offentlighedens ret til færdsel.

[Link til fredningen Ulvshale 00232.00](#)

Hele Nyord er omfattet af fredningen "Nyord", reg.nr. 05593.05, OFN-kendelse 10-09-1975.

Fredningens formål er at bevare området karakter af overvejende kreaturafræssede strandenge.

Fredningen er en status quo-fredning, der skal hindre terrænændringer, yderligere beplantning, opførelse af bebyggelse, camping, anvendelse af kemiske skadedyrs- og ukrudtsbekæmpelsesmidler samt vedvarende ændringer i vandstanden.

[Link til fredningen Nyord 05593.05](#)

Den sydlige del af Nyord og Ulvshale er ved Bekendtgørelse 14015 af 07/07/1995 udlagt som "Ulvshale-Nyord Vildtreservat" for at sikre såvel vand- som landarealer som raste- og yngleområder for vandfugle.

[Link til bekendtgørelse om Ulvshale-Nyord Vildtreservat.](#)

3.5 Drikkevandsinteresser

Ulvshale ligger overvejende i et område med drikkevandsinteresser. Langs kysten og på Nyord er der ikke drikkevandsinteresser.

3.6 Råstofplaner

Området er ikke omfattet af råstofplaner.

3.7 Naturskogsstrategien

De nuværende udpegninger i henhold til Naturskogsstrategien er sammenfattet i nedenstående skema. Arealer udlagt til plukhugst er ikke medtaget i nedenstående oversigt, da denne driftsform er en del af den naturnære skovdrift. Omfanget af arealer udlagt til plukhugst i henhold til Naturskogsstrategien fremgår af kortet over særlig beskyttet skov i afsnit 2.4

Skov nr.	Navn		Litra		Årg,	Areal	Formål
202	Ulvshale/Nyord	519	Q	STG	2014	0,3	Græsningsskov
202	Ulvshale/Nyord	519	P	STS	2014	1,3	Græsningsskov
202	Ulvshale/Nyord	519	O	ALØ	1925	2	Græsningsskov
202	Ulvshale/Nyord	519	N	KRT		2,1	Græsningsskov

202	Ulvshale/Nyord	519	G	BIR	1925	1,1	Græsningsskov
202	Ulvshale/Nyord	517	D	SKF	1925	1,3	Græsningsskov
202	Ulvshale/Nyord	517	A	EG	1845	3,1	Græsningsskov
202	Ulvshale/Nyord	513	F	EG	1845	1,6	Græsningsskov
202	Ulvshale/Nyord	513	D	SKF	1925	1,1	Græsningsskov
202	Ulvshale/Nyord	512	E	MOS		0,4	Græsningsskov
202	Ulvshale/Nyord	512	C	ORE		1,9	Græsningsskov
202	Ulvshale/Nyord	512	B	HED		2,4	Græsningsskov
202	Ulvshale/Nyord	512	A	RUI		0,7	Græsningsskov
202	Ulvshale/Nyord	519	Q	STG	2014	0,3	Urørt skov
202	Ulvshale/Nyord	519	P	STS	2014	1,3	Urørt skov
202	Ulvshale/Nyord	519	O	ALØ	1925	2	Urørt skov
202	Ulvshale/Nyord	519	N	KRT		2,1	Urørt skov
202	Ulvshale/Nyord	519	J	SKF	1925	1,4	Urørt skov
202	Ulvshale/Nyord	519	E	EG	1925	0,4	Urørt skov
202	Ulvshale/Nyord	519	C	PIL	1953	1,4	Urørt skov
202	Ulvshale/Nyord	519	B	KRT		1,9	Urørt skov
202	Ulvshale/Nyord	517	L	MOS		0,4	Urørt skov

202	Ulvshale/Nyord	517	K	SKF	1855	0,7	Urørt skov
202	Ulvshale/Nyord	517	J	REL	1935	0,8	Urørt skov
202	Ulvshale/Nyord	517	H	BIR	1925	1,6	Urørt skov
202	Ulvshale/Nyord	517	G	REL	1920	1,4	Urørt skov
202	Ulvshale/Nyord	517	F	BIR	1920	0,8	Urørt skov
202	Ulvshale/Nyord	517	E	EG	1855	0,8	Urørt skov
202	Ulvshale/Nyord	517	D	SKF	1925	1,3	Urørt skov
202	Ulvshale/Nyord	517	C	SKF	1920	2,1	Urørt skov
202	Ulvshale/Nyord	517	B	EG	1845	2,4	Urørt skov
202	Ulvshale/Nyord	517	A	EG	1845	3,1	Urørt skov
202	Ulvshale/Nyord	516	D	BIR	1940	3	Urørt skov
202	Ulvshale/Nyord	516	C	BIR	1920	0,9	Urørt skov
202	Ulvshale/Nyord	516	B	SKF	1875	1,9	Urørt skov
202	Ulvshale/Nyord	516	A	EG	1855	7,6	Urørt skov
202	Ulvshale/Nyord	515	E	PUB	2014	0,1	Urørt skov
202	Ulvshale/Nyord	515	D	REL	1935	0,5	Urørt skov
202	Ulvshale/Nyord	515	B	EG	1925	2,5	Urørt skov

202	Ulvshale/Nyord	515	A	EG	1855	10,4	Urørt skov
202	Ulvshale/Nyord	514	D	EG	1967	2,8	Urørt skov
202	Ulvshale/Nyord	514	C	BIR	1935	0,6	Urørt skov
202	Ulvshale/Nyord	514	B	EG	1855	3,4	Urørt skov
202	Ulvshale/Nyord	514	F	EG	1845	1,6	Urørt skov
202	Ulvshale/Nyord	513	E	MOS		1,2	Urørt skov
202	Ulvshale/Nyord	513	D	SKF	1925	1,1	Urørt skov
202	Ulvshale/Nyord	513	C	EG	1925	2	Urørt skov
202	Ulvshale/Nyord	513	B	EG	1845	4,9	Urørt skov
202	Ulvshale/Nyord	513	A	EG	1855	4	Urørt skov
202	Ulvshale/Nyord	513	C	ORE		1,9	Urørt skov
202	Ulvshale/Nyord	512	B	HED		2,4	Urørt skov
202	Ulvshale/Nyord	512	A	EG	1855	14,1	Urørt skov

Tabel: Oversigt over udpegede naturskovarealer

3.8 Frøavlsbevoksninger og forsøgsarealer

Der er ikke frøavlsbevoksninger og forsøgsarealer i dette område.

Kontakt

Naturstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø
Tlf. 7254 3000

nst@nst.dk

EAN: 5798000873100

CVR: 33157274